

Effectiveness of academic engagement training on the ability to forgiveness and increasing positive orientation towards school

Vajiheh Zohoorparvande¹ | Elham Zirak²

1. **Corresponding Author**, Assistant Professor, Department of Educational Sciences, Payamnoor, university, Tehran, Iran. **E-mail:** vzohoorparvande@pnu.ac.ir
2. M.A. Department of Educational Sciences, Payamnoor University, Tehran, Iran. **E-mail:** E.Zirak@gmail.com

Article Info

Article Type:
Research Article

Received Date:
25 October 2022

Received in Revised From:
11 July 2023

Accepted Date:
01 September 2023

Published Online:
21 December 2023

Keywords:

Academic Engagement, Forgiveness,
Positive Orientation Towards School

Abstract

The present study was conducted with the aim of investigating the effectiveness of academic engagement training on the ability to forgiveness and increasing Positive orientation towards school. The research method was applied in terms of objective and semi-experimental research design with a pre-test-post-test design with a control group. The statistical population of the research included female students of the second secondary school in Mashhad in the academic year of 2021-2022. In this research, 30 students were selected by multi-stage cluster sampling method and randomly assigned to experimental and control groups (15 students in the experimental group and 15 students in the control group). The experimental group received 12 sessions of 75 minutes of academic engagement training intervention. The questionnaires used in this research included Ehteshamzadeh et al. forgiveness (2009), Positive Orientation towards School Ahmadi & et al (2016). The data obtained from the research were analyzed by covariance analysis using SPSS software version 23. The results showed that teaching academic engagement has a significant effect on the ability to forgiveness and increasing Positive Orientation Towards School. In this way, this intervention was able to increase the ability of forgiveness and positive orientation of high school students; Therefore, it can be said that teaching academic engagement by using techniques such as familiarity with the concept of forgiveness, accepting emotions, facing emotions, individual and collective responsibility skills, and self-awareness can be an effective method to increase the ability to forgive and have a positive orientation towards school in knowledge. Secondary school students.

Cite this article: Zohoorparvande, V., & Zirak, E. (2023). Effectiveness of academic engagement training on the ability to forgiveness and increasing positive orientation towards school. *Journal of Educational Psychology Studies*, 20(51), 68-81.

DOI: 10.22111/JEPS.2023.43802.5221

پروہشگاہ علوم انسانی و مطالعات فرہنگی
پرتال جامع علوم انسانی

تاثیر آموزش مشغولیت تحصیلی بر توان بخشودگی و افزایش جهت گیری مثبت نسبت به مدرسه در دانش آموزان

وجیهه ظهورپرونده^۱ | الهام زیرک^۲

۱. نویسنده مسئول، استادیار، گروه علوم تربیتی، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران. رایانامه: vzohoorparvandeh@pnu.ac.ir

۲. کارشناسی ارشد، گروه علوم تربیتی، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران. رایانامه: E.Zirak@gmail.com

چکیده	اطلاعات مقاله
پژوهش حاضر با هدف بررسی اثربخشی آموزش مشغولیت تحصیلی بر توان بخشودگی و افزایش جهت گیری مثبت دانش آموزان دوره متوسطه انجام شد. روش پژوهش به لحاظ هدف کاربردی و طرح تحقیق نیمه آزمایشی با طرح پیش آزمون-پس آزمون با گروه گواه بود. جامعه آماری پژوهش شامل دانش آموزان دختر دوره متوسطه دوم شهر مشهد در سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۰ بود. در این پژوهش، ۳۰ دانش آموز با روش نمونه گیری خوشه ای چندمرحله ای انتخاب شدند و با گمارش تصادفی در گروه های آزمایش و گواه قرار گرفتند (۱۵ دانش آموز در گروه آزمایش و ۱۵ دانش آموز در گروه گواه). گروه آزمایش مداخله آموزش مشغولیت تحصیلی را طی دو ماه در ۱۲ جلسه ۷۵ دقیقه ای دریافت کرد. پرسشنامه های استفاده شده در این پژوهش شامل بخشودگی احتشام زاده و همکاران (۱۳۸۹)، جهت گیری مثبت نسبت به مدرسه ابوالمعالی و احمدی (۱۳۹۶) بود. داده های حاصل از پژوهش به شیوه تحلیل کوواریانس با استفاده از نرم افزار SPSS نسخه ۲۳ تجزیه و تحلیل شد. نتایج نشان داد آموزش مشغولیت تحصیلی بر توان بخشودگی و افزایش جهت گیری مثبت دانش آموزان دوره متوسطه تاثیر معنی دار دارد. بدین صورت که این مداخله توانسته به افزایش توان بخشودگی و جهت گیری مثبت دانش آموزان دوره متوسطه منجر شود؛ بنابراین می توان گفت آموزش مشغولیت تحصیلی می تواند روشی کارآمد برای افزایش توان بخشودگی و جهت گیری مثبت نسبت به مدرسه در دانش آموزان دوره متوسطه باشد.	<p>نوع مقاله: مقاله پژوهشی</p> <p>تاریخ دریافت: ۱۴۰۱/۰۸/۰۳</p> <p>تاریخ ویرایش: ۱۴۰۲/۰۴/۲۰</p> <p>تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۰۶/۱۰</p> <p>تاریخ انتشار: ۱۴۰۲/۰۹/۳۰</p> <p>واژگان کلیدی: آموزش مشغولیت تحصیلی، توان بخشودگی، جهت گیری مثبت</p>

استناد به این مقاله: ظهورپرونده، وجیهه و زیرک، الهام. (۱۴۰۲). تاثیر آموزش مشغولیت تحصیلی بر توان بخشودگی و افزایش جهت گیری مثبت نسبت به مدرسه در دانش آموزان. *مطالعات روانشناسی تربیتی*. مجله مطالعات روانشناسی تربیتی، ۲۰(۵۱)، ۶۸-۸۱

DOI: 10.22111/JEPS.2023.43802.5221

مقدمه

دوره نوجوانی، مرحله انتقال از کودکی به بزرگسالی است. سه ویژگی تکاملی این دوره شامل شروع بلوغ، ظهور توانایی های شناختی پیشرفته تر و گذار به نقش های جدید در جامعه است (لی^۱ و همکاران، ۲۰۲۰). یکی از شاخص هایی که در نوجوانی بروز خواهد کرد، انگیزه پیشرفت^۲ است. انگیزه پیشرفت اصطلاحی است که برای توصیف کوشش شخصی افراد در دست یافتن به هدفهایی که در محیط اجتماعی آنها قرار دارند، به کار بسته می شود (فرهوش و احمدی، ۱۳۹۹). انگیزش با یادگیری ارتباط دارد؛ زیرا یادگیری فرآیند فعالی است که مستلزم کوشش عمدی و آگاهانه است. حتی اگر دانش آموزانی که از توانایی بالا برخوردارند، هنگام یادگیری توجه کافی نداشته باشند و کوششی از خود نشان ندهند؛ قادر به یادگیری نخواهند بود (اینگن و سینگر^۳، ۲۰۱۹). یکی از متغیرهایی که می تواند در برابر عوامل چالش برانگیز یادگیری و موفقیت از یادگیرنده مواظبت کرده و توان رویارویی او را بیشتر کند، جهت گیری مثبت نسبت به مدرسه^۴ است (پالوس^۵ و همکاران، ۲۰۱۹).

دانش آموزان دارای جهت گیری مثبت نسبت به مدرسه به قوانین احترام می گذارند و اهداف شخصی آنها با اهداف مدرسه مطابقت دارد، آن ها اعتقاد دارند که پیشرفت تحصیلی و یادگیری با زندگی و موفقیت آن ها در بزرگسالی ارتباط دارد. این دانش آموزان همچنین روابط مثبت بیشتری با معلمان و بزرگسالان برقرار می کنند (استرن^۶، ۲۰۱۲). بررسی پژوهش های گوناگون نشان می دهد که تفاوت های زیادی در رهیافت ها، تعریف ها و شیوه عملیاتی کردن و سنجش احساس ها، نگرش ها و ارزیابی های دانش آموزان نسبت به مدرسه و نیز رفتارها، عملکردها و مشارکت آنان در مدرسه وجود دارد (احمدی و همکاران، ۲۰۱۹). این مفاهیم در چهارچوب عناوینی چون پیوند، ارتباط، تعلق، التزام، اتصال و پیوستگی با مدرسه مطرح شده اند، اما آنچه در همه این عناوین مشخص است، از یک سود نقش پیشگیرانه آن ها در حفاظت نوجوانان از شکست ها، ناآرامی ها، کژروی ها، خطرپذیری ها و مشکلات روانی و اجتماعی ناشی از سوء رفتار و ناهمخوانی رایج در این سنین بوده و از سوی دیگر بهبود شرایط زندگی و به دست آوردن فرصت ها، موفقیت ها و در کل ارتقای کیفیت زندگی نوجوانان مورد توجه بوده است (پناغی و همکاران، ۱۳۸۹). در این رابطه برای اولویت بندی و آماده سازی دانش آموزان با مهارت های قرن ۲۱ و به منظور دستیابی به معیارهای علمی مناسب و انجام تکالیف، تقاضا و حمایت فراوانی برای تغییر سیاست ها و شیوه های آموزشی وجود دارد. مهارت های شناختی، بین فردی و درون فردی برای ایجاد این مهارت ها ضروری است. شواهد نشان می دهند نه تنها مهارت هایی مانند تفکر انتقادی، حل مساله، خلاقیت، ارتباطات و تفکر مسوولانه در یک جامعه جهانی لازم هستند (فن^۷ و همکاران، ۲۰۲۱). بلکه مهارت های

1 . Lee

2 . Achievement Motivation

3 . Engen & Singer

4 . Positive Orientation Towards School

5 . Palos

6 . Stern

7 . Fan

اجتماعی و عاطفی از جمله توان بخشودگی که عملکرد تحصیلی دانش آموزان را تحت تاثیر قرار می دهد نیز ضروری هستند (سوکور^۱ و همکاران، ۲۰۲۰) و به عنوان قطعه گم شده در موفقیت تحصیلی در نظر گرفته می شود. بخشودگی^۲ از قدمتی دیرین در زمینه های فلسفه و الهیات برخوردار است و به طور سنتی به مذهب و الهیات مربوط است، اما موضوع تحقیقی نسبتاً جدیدی در روان شناسی است و در بسیاری از زمینه های روان شناسی و رویکردهای روان شناختی به خصوص روان شناسی مثبت گرا مورد توجه فراوان قرار گرفته است. بخشودگی دگرگونی انگیزشی است که انسان را متمایل می کند که از پاسخ های مخرب ارتباط جلوگیری کند و نسبت به کسی که با آن ها به طور مخرب رفتار کرده است سودمندانه رفتار کنند. بخشودگی نوعی رفتار انطباقی و درون فردی است (زارع و همکاران، ۱۳۹۲). انگیزشی است که سبب کاهش کناره گیری، خشم و انتقام نسبت به فرد خطاکار می گردد و کاهش احساسات منفی و افزایش احساسات مثبت در رابطه با فرد خطاکار را شامل می شود (مکسکیل^۳، ۲۰۱۲). بخشودگی شامل مولفه هایی است؛ جزء شناختی بخشودگی شامل آن چیزی است که به ارزشیابی واقع بینانه از موقعیت بستگی دارد، جزء رفتاری آن، رفتارهای کلامی و غیر کلامی است و جزء عاطفی بخشودگی احساس عزت نفس زیاد، عاطفه منفی اندک، احساس اندوهگینی برای آنچه اتفاق می افتد، احساس همدلی با فرد مقابل و وضع و حال او، شروع فرایند حل و فصل و رفع ناراحتی و تالم وارده را شامل می شود (افخمی و بهرامی، ۱۳۸۹). تعیین کننده های بخشودگی؛ انتساب ها و میزان همدلی برای متخلف، شدت گناه و تلاش های مختلف برای عذرخواهی را شامل می شود (منسس و گرینبرگ^۴، ۲۰۱۴). در واقع بخشودگی مقوله ای دو وجهی است که عبارت است از الف) بخشودگی تصمیمی که شامل تغییر در هدف های رفتاری شخص (تغییر در انگیزه ها) نسبت به یک فرد خطاکار می شود و ب) بخشودگی هیجانی که جایگزین کردن هیجانان منفی مرتبط با عدم بخشودگی هیجان مثبت را دربردارد (صفری و همکاران، ۱۴۰۱). در این راستا، یکی از سازه های بسیار مهم که در پژوهش های جدید تعلیم و تربیت توجه محققان را به خود جلب کرده است، مشغولیت تحصیلی^۵ است که نقش مهمی در موفقیت تحصیلی دارد. مشغولیت تحصیلی یک سازه چند بعدی است که نظریه پردازان مختلف آن را به شکل های مختلفی مفهوم سازی کرده و ابعاد مختلفی برای آن در نظر گرفته اند. در پژوهش حاضر مشغولیت تحصیلی از عناصر مشغولیت شناختی، مشغولیت عاطفی و مشغولیت عاملی تشکیل شده است (ریو^۶، ۲۰۱۵). مشغولیت تحصیلی به معنای فعال بودن، هدف داری، انعطاف پذیری، مولد بودن که بر تعامل با محیط فیزیکی و اجتماعی متمرکز است، تعریف می شود (فورر و اسکینر^۷، ۲۰۰۳). در حالی که برخی دیگر، مشغولیت تحصیلی را میزان ارتباط دانش آموزان با آنچه قرار است در کلاس

1 . Sukor

2 .Forgiveness

3 . Macaskill

4 . Meneses & Greenberg

5 . Academic Engagement

6 . Reeve

7 . Furrer & Skinner

انجام دهند، مفهوم سازی می کنند (سوارز-اروزکو^۱، ۲۰۰۹). برخی نیز مشغولیت تحصیلی را به عنوان راهی برای بهبود نارضایتی، اجتناب از ملالت، بهبود انگیزش و مشارکت دانش آموزان در فعالیت های تحصیلی، افزایش سطح موفقیت و ادراک مثبت دانش آموزان مطرح کرده اند (گوچاردو لیل^۲ و همکاران، ۲۰۱۹). با توجه به نتایج تحقیقات، مشغولیت تحصیلی به طور مثبت با نمرات بالا، تسلط نسبت به محتوای درسی و مقابله موفقیت آمیز با موانع رابطه دارد (سنگسولیا^۳ و همکاران، ۲۰۲۲). همچنین پژوهش های دیگر به طور ضمنی نشان می دهد دانش آموزانی که از لحاظ شناختی و عاطفی مشغولیت تحصیلی دارند، رغبت بیشتری برای انجام تکالیف و تلاش کافی در انجام وظایف از خود نشان می دهند و نسبت به دانش آموزانی که سطوح پایین تری از مشغولیت تحصیلی را دارند کارآمدی و پافشاری بیشتری در مواجهه با مشکلات و مسایل از خود نشان می دهند (ریچلی^۴، ۲۰۲۲؛ سلاس پیلکو^۵ و همکاران، ۲۰۰۲؛ ژانگ^۶ و همکاران، ۲۰۲۲ و نیر^۷، ۲۰۲۰). بنابراین دانش آموزانی که مشغولیت تحصیلی دارند، ویژگی های مثبت بیشتری را نشان می دهند. آن ها به طور منظم به مدرسه می روند، نمرات خوب به دست می آورند، در آزمون های استاندارد شده عملکرد بهتری دارند، توجه و تمرکز بیشتری بر موضوعات و هدف یادگیری داشته، به قوانین و مقررات مدرسه تعهد بیشتری نشان می دهند، از انجام رفتارهای ناسازگارانه و نامطلوب اجتناب می کنند (معنوی، ۱۴۰۰؛ قنوتی خواه، ۱۴۰۰؛ موسوی، ۱۴۰۰ و محمدی لعل آبادی، ۱۳۹۹).

با وجود اینکه پژوهش های مختلف تاثیر مشغولیت تحصیلی را بر زندگی تحصیلی دانش آموزان بررسی کرده اند، اما تا کنون پژوهشی در رابطه با اثربخشی آموزش مشغولیت تحصیلی بر جهت گیری مثبت نسبت به مدرسه و توان بخشودگی انجام نشده است. لذا هدف پژوهش حاضر، تعیین اثربخشی آموزش مشغولیت تحصیلی بر جهت گیری مثبت نسبت به مدرسه و توان بخشودگی دانش آموزان است.

روش پژوهش

پژوهش حاضر از نوع نیمه آزمایشی با طرح پیش آزمون-پس آزمون با گروه گواه بود. جامعه آماری شامل کلیه دانش آموزان دختر دوره دوم متوسطه شهر مشهد در سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۰ بود. با استفاده از روش نمونه گیری خوشه‌ای چندمرحله‌ای تعداد ۳۰ نفر به عنوان نمونه پژوهش انتخاب شدند و با گمارش تصادفی در گروه‌های آزمایش و گواه قرار گرفتند. معیارهای ورود آزمودنی‌ها شامل دانش آموزان دختر متوسطه دوم، نمره بخشودگی و جهت گیری نسبت به مدرسه پایین، عدم شرکت همزمان در سایر برنامه‌های درمانی و عدم دریافت مشاوره فردی یا دارو درمانی، تمایل و رضایت آگاهانه برای مشارکت در پژوهش بود. هم چنین ملاک های خروج از پژوهش، بیش از دو جلسه غیبت، همکاری نکردن

- 1 . Suarez-Orozco
- 2 . Guajardo Leal
- 3 . Sengsouliy
- 4 . Reschly
- 5 . Salas- Pilco
6. Zhang
- 7 . Nair

و انجام ندادن تکالیف مشخص شده در کلاس و تمایل نداشتن به ادامه حضور در فرایند انجام پژوهش بود. برای رعایت اخلاق پژوهشی اولین اقدام پژوهشگر تدوین فرم‌های مربوط به رضایت آگاهانه شرکت در طرح تحقیقاتی برای ارائه به شرکت کنندگان (دانش آموزان) بود. در این فرم‌ها مواردی مانند محرمانه بودن اسم و مشخصات شرکت کنندگان در پژوهش در تمام مراحل و وجود حق انصراف شرکت کنندگان بود. برای جمع آوری داده‌ها از ابزار زیر استفاده شد:

پرسشنامه بخشودگی بین فردی (احتشام زاده و همکاران، ۱۳۸۹). مقیاس بخشودگی بین فردی

احتشام زاده و همکاران (۱۳۸۹) شامل ۲۵ گویه است که سه خرده مقیاس ارتباط مجدد و کنترل انتقام جویی شامل ۱۲ سوال، کنترل رنجش شامل شش سوال درک و فهم واقع بینانه شامل هفت سوال را با گویه‌هایی نظیر "هر بار کسی را که در حقم بدی کرده می بینم، آتش خشم درونم شعله ور می شود" در یک طیف لیکرت چهار درجه ای کاملاً مخالف=۱ تا کاملاً موافق=۴ مورد ارزیابی قرار می دهد. احتشام زاده و همکاران (۱۳۸۹) روایی ملاکی این مقیاس را محاسبه ضریب همبستگی بین بخشودگی بین فردی و توافق پذیری ۰/۴۵ و همبستگی بین بخشودگی بین فردی با پرخاشگری ۰/۶۵- گزارش کردند که نشان دهنده روایی ملاکی مقیاس است. همچنین برای این ابزار ضریب پایایی آن را بر اساس ضریب بازآزمایی برای کل مقیاس و خرده مقیاس‌های آن را به ترتیب ۰/۷۱، ۰/۷۰، ۰/۶۸، ۰/۵۸ و بر اساس آلفای کرونباخ برای کل مقیاس ۰/۸۰ و خرده مقیاس‌ها به ترتیب ۰/۷۷، ۰/۶۶، ۰/۵۷ گزارش کردند.

پرسشنامه جهت گیری مثبت نسبت به مدرسه^۱ (احمدی و همکاران، ۱۳۸۹). این پرسشنامه دارای ۴۳

گویه است و چهار بعد رضایت از مدرسه، احساس تعلق به مدرسه، تلاش تحصیلی و نگرش نسبت به همکلاسی‌ها را بر اساس طیف لیکرت ۵ درجه ای اندازه گیری می کند. روایی سازه این پرسشنامه با استفاده از تحلیل عاملی اکتشافی تایید شده است. پایایی آن از طریق ضریب آلفای کرونباخ به دست آمد. آلفای کرونباخ چهار مولفه استخراج شده از پرسشنامه به ترتیب برابر با رضایت مدرسه ۰/۸۹۲، احساس تعلق به مدرسه ۰/۸۷۵، تلاش نسبت به همکلاسی‌ها ۰/۵۲۳ است و گویه‌های مولفه‌ها همسانی درونی قابل قبولی دارند (احمدی و همکاران، ۱۳۸۹).

روش مداخله: در ابتدا برای گروه آزمایش جلسه توجیهی برگزار شد و در مورد رویکرد آموزشی مورد نظر و محرمانه

بودن اطلاعات ارائه شده توسط دانش آموزان توضیحاتی داده شد. بعد از جلسه توجیهی دانش آموزان و خانواده آنها نسخه رضایت نامه را تکمیل کرده و سپس از دو گروه پیش آزمون گرفته شد. گروه آزمایشی طی ۱۲ جلسه ۷۵ دقیقه ای آموزش مشغولیت تحصیلی دیدند (جدول شماره ۱)، گروه کنترل هیچ آموزشی دریافت نکرد. پس از اتمام آموزش، گروه‌ها مجدد پرسشنامه را تکمیل کردند (پس آزمون). پس از انجام نمره گذاری پرسشنامه‌ها، نمرات به نرم افزار SPSS منتقل شد. برای تحلیل داده‌ها از تحلیل کوواریانس استفاده شد.

جدول ۱. بسته آموزشی مشغولیت تحصیلی

جلسه	مؤلفه	تکنیک آموزشی	توضیح تکنیک
۱	مقدمه، هدف و شرح شیوه آموزشی	آشنایی با مشغولیت تحصیلی، تکنیک رهایی ذهن و راهبردهای تحصیلی	
۲	راهبردهای یادگیری	ایجاد انگیزه تحصیلی، هدفگذاری و تندخوانی + تکلیف	
۳	خودآگاهی	یادداشت برداری کرنل، نقشه کشی ذهنی و تقویت حافظه + تکلیف	
۴	تحصیلی	برنامه ریزی	برنامه ریزی و نمونه جدول آن، یادگیری گروهی + تکلیف
۵	راهبردهای مطالعه	راهبردهای مطالعه	افزایش تمرکز، روشهای عشق به مطالعه + تکلیف
۶	خودتنظیمی	آموزش تکنیک رهایی ذهن	ضربه تراپی، سنجش شدت، آرامش بخشی و جمله سازی + تکلیف
۷	تحصیلی	ایجاد انگیزه با تکنیک رهایی ذهن	ضربه تراپی، جملات تأکیدی و تجسم واضح و اسم گذاری + تکلیف
۸	خودآگاهی	اعتماد به نفس با تکنیک رهایی ذهن	ضربه تراپی، جمله سازی و تصحیح باورهای غلط + تکلیف
۹	تحصیلی تنظیم شناختی - هیجانی	خودآگاهی با تکنیک رهایی ذهن	ضربه تراپی، شوخی و چه میشود اگر + تکلیف
۱۰	هیجانی	مسئولیت پذیری با تکنیک رهایی ذهن	ضربه تراپی، خنثی کردن، رویه و پایه میز + تکلیف
۱۱	خودتنظیمی	خودنظم جویی با تکنیک رهایی ذهن	ضربه تراپی، وقایع خاص و تصمیم گیری + تکلیف
۱۲	تحصیلی	یادگیری گروهی	رفع موانع موفقیت و وارونگی روانی با ضربه تراپی گروهی

یافته‌ها

الف) بررسی مفروضه‌ها

آزمون تحلیل کوواریانس دارای چهار پیش فرض است که پیش از انجام تحلیل، باید از رعایت آن‌ها اطمینان حاصل شود.

جدول ۲. بررسی پیش فرض‌های فرضیه پژوهشی

استقلال داده‌ها	آماره	مقدار	درجه آزادی	معناداری	نتیجه پیش فرض
توان بخشودگی	خی دو پیرسون	۸/۲۵	۱۸	۰/۷۳	رعایت شده است
جهت گیری مثبت نسبت به مدرسه	خی دو پیرسون	۴/۱۱	۱۵	۰/۸۰	رعایت شده است
همگنی واریانس	F	DF1	DF2	سطح معناداری	
توان بخشودگی	۴،۱۵	۱	۲۲	۰،۴۲۸	رعایت شده است
جهت گیری مثبت نسبت به	۰،۷۶	۱	۲۲	۰،۲۳۱	رعایت شده است

مدرسه					
شیب رگرسیون	F ضریب	درجه آزادی	میانگین مجزورات	سطح معنی داری	رعایت شده است
توان بخشودگی	۲/۲۶۰	۲	۸۳/۶۹۰	۰/۰۶۷	رعایت شده است
جهت گیری مثبت نسبت به	۰/۵۵۸	۲	۱۰۰/۳۰	۰/۵۷۴	رعایت شده است
مدرسه					
نرمال بودن	مقدار شاپیرو ویلک	درجه آزادی	معناداری		
توان بخشودگی	۰/۹۳۶	۱۰	۰/۵۱۳		رعایت شده است
جهت گیری مثبت نسبت به	۰/۵۴۴	۱۰	۰/۳۱۸		رعایت شده است
مدرسه					

استقلال داده ها

نتایج آزمون خی دو پیرسون نشان می دهد این شاخص استقلال داده ها رعایت شده و انتخاب و جایگزینی نمونه تصادفی بوده است.

همگنی واریانس ها

نتیجه همگنی واریانس ها (لون) نشان می دهد، آماره برای متغیرهای تحقیق معنادار است. این نتیجه نشان می دهد فرض همگنی واریانس ها برای متغیرها رعایت شده است.

همگنی شیب رگرسیون

این پیش فرض مهم ترین پیش فرض تحلیل کواریانس است. اگر این پیش فرض رعایت نشود باید از تحلیل واریانس چند متغیره به جای تحلیل کواریانس استفاده شود. نتایج تعامل متغیر هم تغییر (پیش آزمون) و گروه نشان می دهد، این تعامل بالای ۰/۰۵ به دست می آمد. با توجه به این نتیجه این پیش فرض رعایت شده است و می توان از آزمون تحلیل کواریانس برای تحلیل داده ها استفاده کرد.

نرمال بودن داده ها

با توجه به اینکه تعداد نمونه کمتر از ۵۰ نفر بود، از آزمون شاپیرو برای بررسی نرمال بودن استفاده شد. سطح معناداری آزمون شاپیرو نشان می دهد، پیش فرض برای متغیرهای تحقیق رعایت شده است.

ب) بررسی نمره های پیش آزمون گروه های آزمایش و کنترل

جدول ۲ نبود تفاوت میان میانگین دو متغیر توان بخشودگی و جهت گیری مثبت نسبت به مدرسه را نشان می دهد. با توجه به نتایج آزمون تی مستقل بین میانگین گروه آزمایش و گروه کنترل در هیچ کدام از متغیرها تفاوت معناداری وجود ندارد.

جدول ۳. میانگین و انحراف استاندارد توان بخشودگی و جهت گیری مثبت نسبت به مدرسه

متغیر	پیش آزمون		پس آزمون		نمرات تعدیل شده پس آزمون	
	انحراف میانگین	انحراف معیار	انحراف میانگین	انحراف معیار	انحراف میانگین	انحراف معیار
توان بخشودگی	۵۵/۰۰	۸/۰۰	۶۷/۰۰	۵/۰۰	۶۲/۵	۶/۰۰
جهت گیری مثبت نسبت به مدرسه	۱۳۴/۰۰	۱/۰۰	۱۴۴/۵	۱/۰۰	۱۴۳/۰۰	۱/۰۰

نتایج جدول توصیفی نشان می‌دهد، میزان میانگین توان بخشودگی و جهت گیری مثبت نسبت به مدرسه در گروه آزمایش افزایش یافته است. نتایج آزمون لوین (برای بررسی فرض همگنی واریانس‌ها) بیانگر آن است که در مرحله پس آزمون در متغیرهای توان بخشودگی و جهت گیری مثبت نسبت به مدرسه پیش فرض همگنی واریانس‌ها برقرار بوده است. نتایج آزمون باکس نیز نشان می‌دهد، در مرحله پس آزمون پیش فرض ماتریس واریانس-کوواریانس‌ها برقرار بوده است. علاوه بر این نتایج آزمون شاپیرو ویلک بیانگر آن بود که در متغیرهای توان بخشودگی و جهت گیری مثبت نسبت به مدرسه پیش فرض نرمال بودن توزیع نمونه‌ای داده‌ها برقرار است. در نهایت در بررسی پیش فرض همگنی شیب خط رگرسیون مشخص شد، تعامل پیش آزمون با متغیر گروه بندی در مرحله پس آزمون در متغیرهای توان بخشودگی و جهت گیری مثبت نسبت به مدرسه معنادار نبوده است؛ یعنی فرض همگنی شیب خط رگرسیون در متغیرهای توان بخشودگی و جهت گیری مثبت نسبت به مدرسه برقرار بوده است.

ج) آزمون فرضیه پژوهش

در جدول شماره ۴، از آزمون‌های اثر پیلایی، لامبدای ویلکز، اثر هاتلینگو بزرگ‌ترین ریشه روی برای بررسی معنی‌داری تحلیل کواریانس چند متغیری استفاده شد.

جدول ۴. آزمون‌های اثر پیلایی، لامبدای ویلکز، اثر هاتلینگ و بزرگ‌ترین ریشه روی بررسی معنی‌داری تحلیل کواریانس چند متغیری

آزمون‌ها	مقدار	F	درجه آزادی فرضیه	درجه آزادی خطا	سطح معناداری
اثر پیلایی	۰/۱۵۵	۸/۰۰	۱	۲۲	۰/۰۰۷
لامبدای ویلکز	۰/۷۱۹	۸/۰۰	۱	۲۲	۰/۰۰۷
اثر هاتلینگ	۰/۱۸۴	۸/۰۰	۱	۲۲	۰/۰۰۷
بزرگ‌ترین ریشه روی	۰/۱۸۴	۸/۰۰	۱	۲۲	۰/۰۰۷

در جدول ۴، با توجه به این که مقدار آزمون لامبدای ویلکز $0/71$ و با ارزش $0/007$ به دست آمده است فرضیه اصلی تایید می‌شود هر چند که نتایج هر چهار آزمون اثر پیلایی، لامبدای ویلکز، اثر هاتلینگ و بزرگ‌ترین ریشه روی نشان دادند

که سطح معناداری (۰/۰۰۷) کمتر از ۰/۰۵ می‌باشد، که نشان‌دهنده تفاوت حداقل بین یک متغیر وابسته (توان بخشودگی و جهت گیری مثبت نسبت به مدرسه) گروه‌های آزمایش و کنترل می‌باشد. به عبارتی حداقل آموزش مشغولیت تحصیلی بر یکی از متغیرهای وابسته (توان بخشودگی و جهت گیری مثبت نسبت به مدرسه) تاثیر دارد. لذا با ۹۵ درصد اطمینان فرضیه تحقیق تایید می‌شود.

جدول ۵. نتایج تحلیل کوواریانس اثر آموزش مشغولیت تحصیلی بر توان بخشودگی و افزایش جهت گیری مثبت نسبت به مدرسه

منبع تغییرات	مجموع مجذورات	درجه آزادی	میانگین مجذورات	F	سطح معناداری
اثر اصلی	۲۳۲۶۸۶/۰۰	۱	۲۳۲۶۸۶/۰۰	۴۲۰/۰۰	۰/۰۸۸
پیش‌آزمون	۲۳/۰۰	۱	۲۳/۰۰	۰/۰۶	۰/۱۴۲
اثر اصلی	۱۰۶۵/۸۰	۱	۱۰۶۵/۸۰	۱۱/۵۹	۰/۰۰۳
درمان	۴۳۳۲/۰۰	۱	۴۳۳۲/۰۰	۰/۰۰	۰/۲۲۱
خطا	۱۲۱۸۳/۰۰	۲۲	۵۵۳/۰۰		
	۱۲۵۰۷۷/۰۰	۲۲	۵۶۸۵/۰۰		
کل	۳۴۹۵۰/۴۰	۳۰			
	۳۶۵۸۲/۰۰	۳۰			

با توجه به نتایج جدول ۵، با ارائه مداخله پژوهش حاضر (آموزش مشغولیت تحصیلی) تفاوت معناداری در میانگین نمرات متغیرهای وابسته (توان بخشودگی و جهت گیری مثبت نسبت به مدرسه) در مرحله پس از آزمون در سطح خطای ۰/۰۵ ایجاد شده است؛ بنابراین می‌توان نتیجه گیری کرد، با کنترل متغیر مداخله‌گر (پیش‌آزمون)، میانگین نمرات توان بخشودگی و جهت گیری مثبت نسبت به مدرسه با ارائه آموزش مشغولیت تحصیلی دچار تغییر معنادار شده است. تغییر نیز بدان صورت بوده است که آموزش مشغولیت تحصیلی توانسته به کنترل توان بخشودگی و جهت گیری مثبت نسبت به مدرسه آزمودنی‌ها منجر شود. میزان تاثیر آموزش مشغولیت تحصیلی بر توان بخشودگی و جهت گیری مثبت نسبت به مدرسه آزمودنی‌ها به ترتیب ۰/۱۴۲ و ۰/۲۲۱ بوده است؛ یعنی ۱۴ و ۲۲ درصد تغییرات متغیرهای توان بخشودگی و جهت گیری مثبت نسبت به مدرسه آزمودنی‌ها توسط ارائه متغیر مستقل (آموزش مشغولیت تحصیلی) تبیین می‌شود.

بحث و نتیجه گیری

پژوهش حاضر با هدف بررسی اثربخشی آموزش مشغولیت تحصیلی بر توان بخشودگی و افزایش جهت گیری مثبت نسبت به مدرسه دانش‌آموزان انجام شد. یافته اصلی پژوهش حاضر نشان می‌دهد آموزش مشغولیت تحصیلی بر توان بخشودگی و جهت گیری مثبت نسبت به مدرسه تاثیر معناداری دارد؛ این مطلب نشان‌دهنده بهبود جهت گیری مثبت نسبت به مدرسه و توان بخشودگی است. بنابراین نتایج این پژوهش نشان می‌دهد که آموزش مشغولیت تحصیلی بر توان بخشودگی و جهت گیری مثبت نسبت به مدرسه تاثیر مثبت و معناداری دارد. این بدین معنی است که آموزش

مشغولیت تحصیلی به طور معنی داری باعث تغییر و بهبود جهت گیری مثبت و توان بخشودگی دانش آموزان و مولفه های آن شده است. این یافته به طور ضمنی همسو با نتایج مطالعه (اسلامی چاهو، ۱۴۰۰؛ عمرانی، ۱۳۹۹؛ حسنی و همکاران، ۱۳۹۸؛ سنگسولیا و همکاران، ۲۰۲۲ و ریجلی، ۲۰۲۰) است. مدارس به طور آشکار علاقمند به یادگیری و شناخت هستند و بررسی های گسترده نشان می دهد که کار با کودکان و نوجوانان برای افزایش مشغولیت و درگیری تحصیلی می تواند تاثیر مستقیمی بر یادگیری، کسب دانش و پیشرفت تحصیلی داشته باشد. بر اساس نظریه های شناختی می توان عنوان کرد که بسیاری از مداخلات مشغولیت تحصیلی به این دلیل مفید است که تغییرات شگرف و قابل توجهی در عملکرد اجرایی دانش آموزان ایجاد می کند. عملکرد اجرایی به فرایندهای شناختی شامل توجه، برنامه ریزی، حافظه کاری، استدلال کلامی، حل مساله، خودمدیریتی، توان بخشودگی و جهت گیری مثبت اشاره دارد. به عبارت دیگر، وقتی دانش آموز مشغولیت تحصیلی دارد، یعنی از فعالیت های یادگیری احساس لذت می کند، احساس انگیزش درونی بیشتری نسبت به قبل از انجام آن عمل دارد و با توجه به کنترل پذیری بیشتری به فرایندهای یادگیری می پردازد، این امر به تلاش های تحصیلی بیشتری منجر می شود. در نتیجه هیجان های منفی استرس و تنیدگی کاهش می یابد (برنیر، ۲۰۰۴)؛ بنابراین مشغولیت تحصیلی و عملکرد تحصیلی بالاتر، با جهت گیری مثبت و افزایش توان بخشودگی رابطه دارد و آموزش مشغولیت تحصیلی می توان جهت گیری مثبت و توان بخشودگی را افزایش دهد. به عبارت دیگر، آموزش مشغولیت تحصیلی باعث می شود که دانش آموزان به توانایی های خود برای موفقیت در انجام یک تکلیف و به چالش کشیدن تکالیف اعتقاد پیدا کرده و با پیش بینی های مثبت در مورد نتایج حوادث، همچنین دستیابی به اهداف و انعطاف پذیری و مقابله موثر برای رسیدن به موفقیت در هنگام افزایش چالش ها و مواجهه با مشکلات به موفقیت دست یابند. هم چنین، باعث می شود دانش آموزان باور کنند که دانش آزمایشی قابل ارزشیابی و تغییرپذیر است و می توانند تاثیر منفی تنیدگی تحصیلی را به حداقل برسانند. آن ها به تدریج باور می کنند که خود قادرند تجربه و استدلال نمایند و سازندگان فعال ساختارهای دانش در ذهن خود باشند؛ بنابراین سعی می کنند تا علاوه بر اتخاذ راهبردهای یادگیری مناسب، در برخورد با مسائل مختلف برخورد بهتری از خود نشان دهند. این آموزش ها ضمن ایجاد انگیزش و علاقه به یادگیری، پرورش روحیه خودتکایی، کنجکاوی و ایجاد جو اعتماد متقابل بین معلم و دانش آموز را موجب می شود. ضمن اینکه مواجهه سازمان یافته با مسائل، معناسازی فرایندها، خلاصه برداری از ایده های جدید باعث تشویق آینده نگری در فراگیران می گردد.

با توجه به این که پژوهش حاضر نشان داد با آموزش مشغولیت تحصیلی، جهت گیری مثبت و توان بخشودگی افزایش می یابد به معلمان و دبیران توصیه می گردد از طریق شیوه آموزشی مبتنی بر بحث و برهم ریختن رابطه تسلطی و رسمی میان خود و دانش آموزان، تخصیص زمان کافی برای مشغولیت و ایجاد فرصت مساوری برای همه،

نقش خود را از مقام بالا و کنترل کننده، به همیاری، تسهیل و حمایت کننده ارتقاء دهند و از طریق طرح پرسش و تشویق دانش آموزان برای تبادل نقد و کنکاش فرصتی برای تشخیص تفاوت ها در زوایای دید و استدلال فراهم آورده و فراخ اندیشی، حس احترام به دیدگاه های مخالف و پذیرش دیگران را در آن ها پرورش دهند. با توجه به اهمیت مشغولیت تحصیلی در موفقیت دانش آموزان، به نظر می رسد می توان با آموزش ها و کارگاه های مناسبی برای دانش آموزان، خانواده و مدرسه به برآورده شدن نیازهای بنیادین در دانش آموزان اهتمام نمود تا از طریق حس کنترل پذیری و مسئولیت پذیری آنها را در فرایند تحصیل درگیر نموده و موجبات موفقیت تحصیلی و در نتیجه آن ورود دانش آموز به سیکل موفقیت، انگیزش را فرام نمود.

در پایان پژوهشگر ذکر این نکته را ضروری می داند که یافته های پژوهش حاضر لازم است در بافت محدودیت های آن تفسیر و تعمیم شود. مهم ترین نکته که ذکر آن ضروری است محدود بودن دامنه تحقیق به دانش آموزان دوره متوسطه شهر مشهد، مهار نکردن متغیرهای اثرگذار محیطی، خانوادگی و فردی آزمودنی ها و اجرا نشدن مرحله پیگیری اشاره کرد؛ بنابراین پیشنهاد می شود برای افزایش قدرت تعمیم پذیری نتایج، در سطح پیشنهاد پژوهشی، این پژوهش در سایر استان ها، مناطق و جوامع دارای فرهنگ های متفاوت، دیگر پایه های تحصیلی، مهار عوامل ذکر شده و برگزاری مرحله پیگیری اجرا شود. با توجه به اثربخشی آموزش مشغولیت تحصیلی بر جهت گیری مثبت نسبت به مدرسه و توان بخشودگی در سطح کاربردی پیشنهاد می شود با تهیه بروشور و کتابچه ای علمی، آموزش مشغولیت تحصیلی به مشاوران مدارس ارائه شود تا با بکارگیری محتوای این مداخله، برای افزایش جهت گیری مثبت و توان بخشودگی دانش آموزان گامی عملی برداشته باشند.

تشکر و قدردانی

نویسندگان بر خود لازم می دانند که از کلیه مدیران، معلمان و دانش آموزان دختر مقطع متوسطه مشهد که ما را در انجام این پژوهش یاری نمودند کمال تشکر و قدردانی را داشته باشند.

منابع

- احتشام زاده، پروین و طیبی، زهره. (۱۳۹۰). رابطه بین ویژگی های شخصیتی و سبک های دلبستگی با بخشودگی در کارکنان شرکت ملی نفت اهواز. *مجله یافته های نو در روان شناسی*، ۶(۱۸)، ۷۵-۹۰.
- احمدی، مایحه؛ هاشمیان، کیانوش؛ درتاج، فریبرز و ابوالمعالی، خدیجه. (۱۳۹۹). مقایسه اثربخشی آموزش اجتماعی عاطفی و آموزش ذهن آگاهی بر افزایش جهت گیری مثبت نسبت به مدرسه. *روانشناسی مدرسه و آموزشگاه*، ۹(۴).
- اسلامی چاهوئی، صالح. (۱۴۰۰). *ارائه مدل علی مشغولیت تحصیلی در ارتباط با ادارک از جو مدرسه با نقش واسطه ای خود انضباطی و انسجام تحصیلی در دانش آموزان مقطع متوسطه بخش شهاب*، پایان نامه کارشناسی ارشد روانشناسی تربیتی دانشگاه پیام نور استان فارس
- افخمی، ایمانه و بهرامی، فاطمه. (۱۳۸۹). تاثیر آموزش بخشودگی بر میزان بخشودگی زوج های شهر یزد. *اندیشه های نوین تربیتی*، ۳(۳۶)، ۹-۲۶.

- پناغی، لیلی، احمدآبادی، زهره و پشت مشهدی، مرجان. (۱۳۸۹). ساخت و اعتباریابی پرسشنامه ارتباط با مدرسه. *مجله روانپزشکی و روانشناسی بالینی ایران*، ۱۶۱(۱)، ۳۶-۴۲.
- حسینی، فهیمه؛ درتاج، فریبرز؛ باقری، فریبرز؛ سعادت‌ی شامیر، ابوطالب (۱۴۰۰). آموزش مشغولیت تحصیلی بر خلاقیت هیجانی دانش آموزان، *روانشناسی مدرسه و آموزشگاه*، ۱۰(۳)، ۱۵-۲۵.
- زارع، حسین؛ غباری بناب، باقر؛ شمس نطنزی، علیرضا و صادق خانی، اسدالله (۱۳۹۲). رابطه بین سبک های دلبستگی و بخشش با رضایت زنشویی زوج ها. *مشاوره و روان درمانی خانواده*، ۳(۱)، ۲۲-۴۴.
- صفری، معصومه؛ رضاخانی، سیمین دخت و دوکانه ای فرد، فریده (۱۴۰۱). نقش واسطه ای بخشودگی بین فردی در رابطه بین تمایز یافتگی و شایستگی اجتماعی دانشجویان. *رویش روانشناسی*، ۱۱(۳)، ۵۹-۶۸.
- عمرانی، مهربان. (۱۳۹۹). *اثر بخشی آموزش مشغولیت تحصیلی بر تاب‌آوری تحصیلی و عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان دختر مقطع دوم متوسطه*. پایان نامه کارشناسی ارشد. دانشگاه آزاد اسلامی واحد ارومیه.
- قنات خواه. علی. (۱۴۰۰). *رابطه تاب‌آوری تحصیلی، ادراک از محیط کلاس و کارکرد خانواده با مشغولیت تحصیلی در دانش‌آموزان پایه پنجم و ششم ابتدائی شهر اهواز*. پایان نامه کارشناسی ارشد دانشگاه پیام نور استان بوشهر
- محمدی لعل آبادی، پروین. (۱۳۹۹). *بررسی رابطه ادراک از کلاس با سرزندگی تحصیلی با نقش میانجی مشغولیت تحصیلی دانشجویان*. پایان نامه کارشناسی ارشد دانشگاه پیام نور کرمانشاه
- معنوی، عز الدین. (۱۳۹۹). *ارائه مدل علی مشغولیت تحصیلی در ارتباط با ادراک از جو مدرسه با نقش واسطه ای خود انضباطی و انسجام تحصیلی در دانش‌آموزان مقطع متوسطه بخش شهاب*. پایان نامه کارشناسی ارشد روانشناسی تربیتی دانشگاه پیام نور استان فارس
- موسوی، سیده زهرا. (۱۴۰۰). *بررسی نقش واسطه ای عملکرد خانواده در ارتباط بین مشغولیت تحصیلی با مدرسه‌گریزی دانش آموزان*. پایان نامه کارشناسی ارشد علوم تربیتی دانشگاه پیام نور استان اصفهان، مرکز پیام نور سمیرم

References

- Alonso-Tapia, J ; Enrique Merino,T & Juan Antonio, H (2022). Academic engagement: assessment, conditions, and effects—a study in higher education from the perspective of the person-situation interaction, *European Journal of Psychology of Education*, 18, 297-316.
- Bernier, A, Larose, S., Boiven, M., & Soucy, N. (2004). Attachment state of mind: Implications or adjustment to college. *Journal of Adolescent Research*, 19, 783-806.
- Engen, H.G., & Singer, T. (2019). Affect and motivation are critical in constructive meditation. *Trends in Cognitive Sciences*, 20(3), 159-160.
- Fan, X., Luchok, K, & Dozier, J. (2021). College students' satisfaction and sense of belonging: differences between underrepresented groups and the majority groups. *Journal Psychology*, 1(1): 1-22.
- Furrer, C., Skinner, E. (2003). Sense of relatedness as a factor in children academic engage and performance. *Journal of Educational Psychology*, 95, 148-162.

- Guajardo Leal, B., Navarro-Corona, C. & Valenzuela González, J. (2019). Systematic Mapping Study of Academic Engagement in MOOC. *International Review of Research in Open and Distributed Learning*, 20 (2), 114-138.
- Lee YL, Chien TF, Kuo MC, Chang P.(2019). The Relationship of Learning Motivation, Achievement and Satisfaction for Nurses Learning Simple Excel VBA Information Systems Programming. *Study Health Technology Information*, 2014; 201: 364-70.
- Macaskill, A. (2012). Differentiating dispositional self-forgiveness from other-forgiveness associations with mental health and life satisfaction. *Journal of social and Clinical Psychology*, 31(1), 28-50.
- Meneses, C. W., & Greenberg, L. S. (2014). Interpersonal forgiveness in emotion focused couples therapy: relating process to outcome. *Journal of Marital and Family Therapy*, 40(1), 541-557.
- Nair, B. T. (2020). The role of academic engagement in improving students' academic and social adjustment. *Journal Education Health Promotion*, 8 (18), 118-133.
- Paloş, R., Maricuţoiu, L. P., & Costea, I. (2019). Relations between academic performance, student engagement, and student burnout: A cross-lagged analysis of a two-wave study. *Studies in Educational Evaluation*, 60, 199–204.
- Reeve, J. (2015). *A self-determination theory perspective on student engagement*. In S. L. Christenson, A. L. Reschly, & C. Wylie (Eds.), *Handbook of research on student engagement*, 149–172. Boston, MA: Springer US.
- Salas-Pilco, S. Z., Yang, Y., & Zhang, Z. (2022). Student engagement in online learning in Latin American higher education during the COVID-19 pandemic: A systematic review. *British Journal of Educational Technology*, 00, 1–27.
- Sengsouliya, S; Sithane, S, Nio, S & Souk, S. (2022). An investigation on predictors of student academic engagement., *European Journal of Education Studies*, 6(10), 111-163.
- Stern, M. (2012). Review of research exploring school attitude and related constructs. *Evaluating and promoting positive school Attitude in Adolescents*, 19-28.
- Suarez-Orozco, C., Pimentel, A., Martin, M. (2009). The significance of relationships: Academic engagement and achievement among newcomer immigrant youth. *The Teachers College Record*, 111(3), 712-749.
- Sukor, M., Panatik, SA, & Noordin, NF. (2020). The Influence of Humor Styles on The Sense of Belonging among University Students. *Journal Human*, 12(1), 46-50.
- Wambua, G. N., Obondo, A., Bifulco, A., & Kumar, M. (2018). The role of attachment relationship in adolescents' problem behavior development: a cross-sectional study of Kenyan adolescents in Nairobi city. *Child and adolescent psychiatry and mental health*, 12(1), 1-9.
- Zhang, Y.; Guan, X.; Ahmed, M.Z.; Jobe, M.C.; Ahmed, O.(2022). The Association between University Students' Achievement Goal Orientation and Academic Engagement: Examining the Mediating Role of Perceived School Climate and Academic Self-Efficacy. *Cognitive therapy and research*, 14, 297-112.